

Sevillai borbély

zella, Szalai, Vajda, Nagy voltak tagjai. 1921. szept. havában a newyorki magyarság fényesen megülte 50 éves jubileumát, a Washington Irving Highschool termében.

S. zeneművei mind a Népszínházban lettek népszerűekké; operettek: »Marcsa és Mariska (szöv. Szigeti József), 1882.; »Marica, világszép asszony« (Rákosi Jenő), 1887. febr. 25., Kolozsvárott; »Alhambra rózsája« (Gyulai Farkas); számtalan dal népszínművekhez: »A vén kupec« (Berczik Árpád), 1884.; »Cigány Panna« (Almási Tihamér); »A tót leány« (u. a.), 1889.; »Ingyenélők« (Vidor Pál), 1889.; a városligeti arénában: »Ördögök«, 1892. aug. 16.; bohózat: »Nőemancipáció« (Szigeti József), 1884.; »Csokon szerzett vőlegény« (u. a.), 1883.

Sevillai borbély és folytatása: „Figaro házassága“ (I. ezt), a halhatatlan vígjátékok közé tartoznak. Szerzőjük Caron de Beaumarchais (bómársé) Pierre Augustin; a B. nevet, amelyen rendszeresen említik (mint ahogyan Vitéz Mihályt mi csak nemesi előnévén Csokonainak mondjuk), feleségének birtokáról vette; szül. 1732 jan. 24-én, megh. 1799 aug. 18-án, Párizsban; XV. Lajos francia király leányának zenemestere s utóbb nagy pénzügyi tekintély; a „S.“-ban csak a polgári osztályhoz tartozó ezermester (borbély, seborvos stb.) Figaro juttatja Almaviva grófot feleséghez, de a „F. ház“-ban a darab hőse már erősen ostromozza a főurak hatalmaskodását s e nagyhatású színpadi művek hatalmasan elősegítették „a harmadik rend“ (az alsóbb polgári réteg) feltámasztását, a nagy francia forradalom kitörését. A „S.“-t B. eredetileg vígopera szövegéül írta meg, de a párizsi Théâtre Italien szerencsére nem fogadta el; ezután átdolgozta 1781-ben vígjátékká, de 3 évig kellett várnia bemutatására, — az első előadás közönségének nem nagyon tetszett, erre B. 24 óra alatt átdolgozta művét, olyan szerencsésen, hogy gyújtó hatását máig megtartotta s a darabot klasszikusnak tartjuk. Ma is műsoron van minden nemzetnél; csodálatos, hogy a magyar színpadra csak 100 éves korában került: Paulay Ede fordította le „S.“, vagy haszontalan elővigyá-

zat” eredeti címével, s a Nemzeti Színház mutatta be 1881 jan. 30-án. Főszereplői voltak: Figaro: Halmy Ferenc, Almaviva: Náday Ferenc, Bartoló öreg orvos: Ujházi Ede, don Basilio énektanár: Vízváry Gyula, Rosina: Helvey Laura (mint képzett énekesnő is bemutatta művészetét.) Felújították többek között 1912 május 25.; 1924 október 30.; (ekkor a Kamaraszínházban adták) majd 1929 febr. 15-én ezzel a szereposztással játszották: gróf Almaviva — Lehotay Árpád; Bartoló — Sugár Károly; Rosina — Radó Mária; Figaro — Uray Tivadar; Don Basilio — Hajdu Tivadar; Fickó — Matány Antal; Fürge — Gyergyai István; Jegyző — Gyenis Ede; Alcade — Tábori Imre. A címszerepet később Dezső József alakította, ujabban Uray Tivadar.

A nagyhírűvé lett vígjátékból mindjárt operaszöveget írtak több kiváló zeneszerző számára. Az olasz Paisiello operája be is járta a művelt világot, de nem tudunk róla, hogy Magyarországra is eljutott volna. Nagy merészségnek, kegyeletsértésnek tartották, mikor 1816-ban egy névtelen, fiatal zenész, Rossini Gioacchino, szintén megzenésítette az „Il barbiere di Siviglia“-t: ezért első előadásán kifütyülték... De csakhamar diadalmaskodott az eleven, víg mű dalambősége, pompás énekelhetősége, jellemző ereje; Beaumarchais műve, átköltve operának, ebben a műfajban is halhatatlannak bizonyult. Szerepei mind hálásak, Rosina koloratura-áriái ma is próbakövei az énektudásnak s biztos zálogai a primadonnák diadalának. Magyarul Déryné énekelte először: Kolozsvárott, 1827 febr. 3-án, majd Pesten, okt. 10-én és 14-én, közben Budán, nov. 5-én, utóbb 1835 ápr. 11-én. A Nemzeti Színház mindjárt megnyílt után (Bántó [álnév-e?] magyar fordításában) első operaelőadásul produkálta: 1837 aug. 29-én; szereposztása: Almaviva gróf: id. Lendvay Márton (tenor), dr. Bartolo: Szilágyi Pál (bass-buffó), gyámleánya Rosina: Déryné, Basilio muzsikamester: Udvarhelyi Miklós (bariton), Figaro: Szerdahelyi József (bariton), Bertha, Rosina nevelője (sic! nem „nevelőnője“): Egressyné (alt), Örtiszt: Erkel József (bariton), Fiorillo, Alma-